

КУЛЬТУРА 8

Лекція #17:

Вишивка

I. Що це таке вишивка?

- ❖ **Вишивка** — один із видів народного декоративного мистецтва українців.
- ❖ **Вишивка** — це орнаментальне зображення на полотні, тканині, шкірі, і так далі, виконане різними ручними швами.
- ❖ **Вишивка** — це один із найпоширеніших видів ручної праці українських жінок і, зокрема, дівчат.

❖ Вишивку вживають в українському народному побуті, передусім на предметах одягу, в основному на жіночих і чоловічих сорочках.

- ❖ Крім того, вишивки поширені на предметах домашнього вжитку, як наліжники, обруси, рушники тощо.

- ❖ **Вишивка** — не лиш прикраса для одягу чи дому, українці з давніх давен вірять що вишивка має охоронні прикмети.
- ❖ **Українці** вірили, що вишивка оберігає людину від злих сил.
- ❖ **Орнаментальні** мотиви вишивки беруть свою силу із прадавніх знаків, які мають магичні прикмети, часто символізуючи сили природи.

II. Історичні відомості

- ❖ Археологічні знахідки (фігури), рисунки в старих книгах і описи мандрівників (ancient travel books), показують що мистецтво вишивання відоме в Україні із давніх часів.

➤ Анти, 3-5 ст. н.е.

❖ Вишивка (?) трипільців.

➤ Скити, 4-те
ст. до н.е.

➤ Скити, 4-те ст. до н.е.

II б). Історичні відомості

- ❖ За княжих і козацьких часів особливо поширилася гаптування або гафт.
- ❖ Це вишивання золотою та срібною нитками із шовку.

➤ 17-те століття

- ❖ Гафтом вишивали предмети для церкви (ризи, плащаниці, покривала на вівтарі, тощо).

➤ 12-те – 13-те століття

13. Фелон. Фрагмент. Початок XVII ст. Оксамит, золотні нитки, «у прикріп», обличчя шиті «по контуру». КПЛ.

➤ 16-те до 17-те століття

❖ Гафтом
також
вишивали
вбрання для
визначних та
багатих осіб.

➤ гетьман
Пилип Орлик,
18-те століття

- ❖ Переважало рослинне оздоблення.
- ❖ Орнаменти включали: квіти, листя дерев, виноград.

➤ 16-те до 17-те
СТОЛІТТЯ

➤ 16-те до 17-те
століття

III. Народна українська вишивка

- ❖ В минулому, вишиванням переважно займалися жінки і дівчата.

❖ Головно осінню і зимою, дівчата збиралися разом в гурт, і вишивали, при співах і розмові.

❖ Дівчата змагалися між собою в майстерності вишивки – чия гарнійша, чия найбільш прикрашена, і так далі.

Сорочка

- ❖ Українська вишивка найбільше знана тим, що збагачує сорочки усіх регіонів України.
- ❖ Вишивали сорочки на різні потреби: працю, до церкви, на свята, на весілля, ...

- ❖ Дівчина переважно мала декілька закінчених сорочок та рушників.
- ❖ Це вказувало на працьовитість дівчини.

- ❖ По зорі, техніці вишивання та по кольорах вишивки можна впізнати з якої частини, і навіть із якогось села походила людина.

БУКОВИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ЖИТОМИРЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ЛУГАНЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ПРИДНІПРОВ'Я

www.Coffee-Expert.com.ua

ХЕРСОНЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ВІННИЧИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ЗАКАРПАТТЯ

www.Coffee-Expert.com.ua

ЛЬВІВЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

РІВНЕНЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ХМЕЛЬНИЧЧИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ВОЛИНЬ

www.Coffee-Expert.com.ua

ЗАПОРІЖЖЯ

www.Coffee-Expert.com.ua

МИКОЛАЇВЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

СУМЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ЧЕРКАШИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ГУЦУЛЬЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

КИЇВЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ОДЕЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ТЕРНОПІЛЬЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ЧЕРНІГІВЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ДОНЕЧЧИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

КІРОВОГРАДЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ПОЛТАВЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

ХАРКІВЩИНА

www.Coffee-Expert.com.ua

КРИМ

www.Coffee-Expert.com.ua

Рушник

- ❖ Народні вірування приписують що вишитий рушник має святість і охоронну властивість.
- ❖ Також гостинність і доброту, тому рушником вітаємо гостей.

- ❖ Рушник має велике значення в українських родинних обрядах.
- ❖ Білим вишитим рушником огортають новонароджене дитя.

- ❖ Сватам, що їх молодий посилає до батьків дівчини, молода перев'язує рушники через рамена на знак своєї згоди вийти за нього заміж.

❖ Молода пара підчас шлюбу стоїть на рушнику.

❖ Вишитий
рушник ставили
в трумну
покійника.

❖ Рушниками
спускали
трумну у гріб.

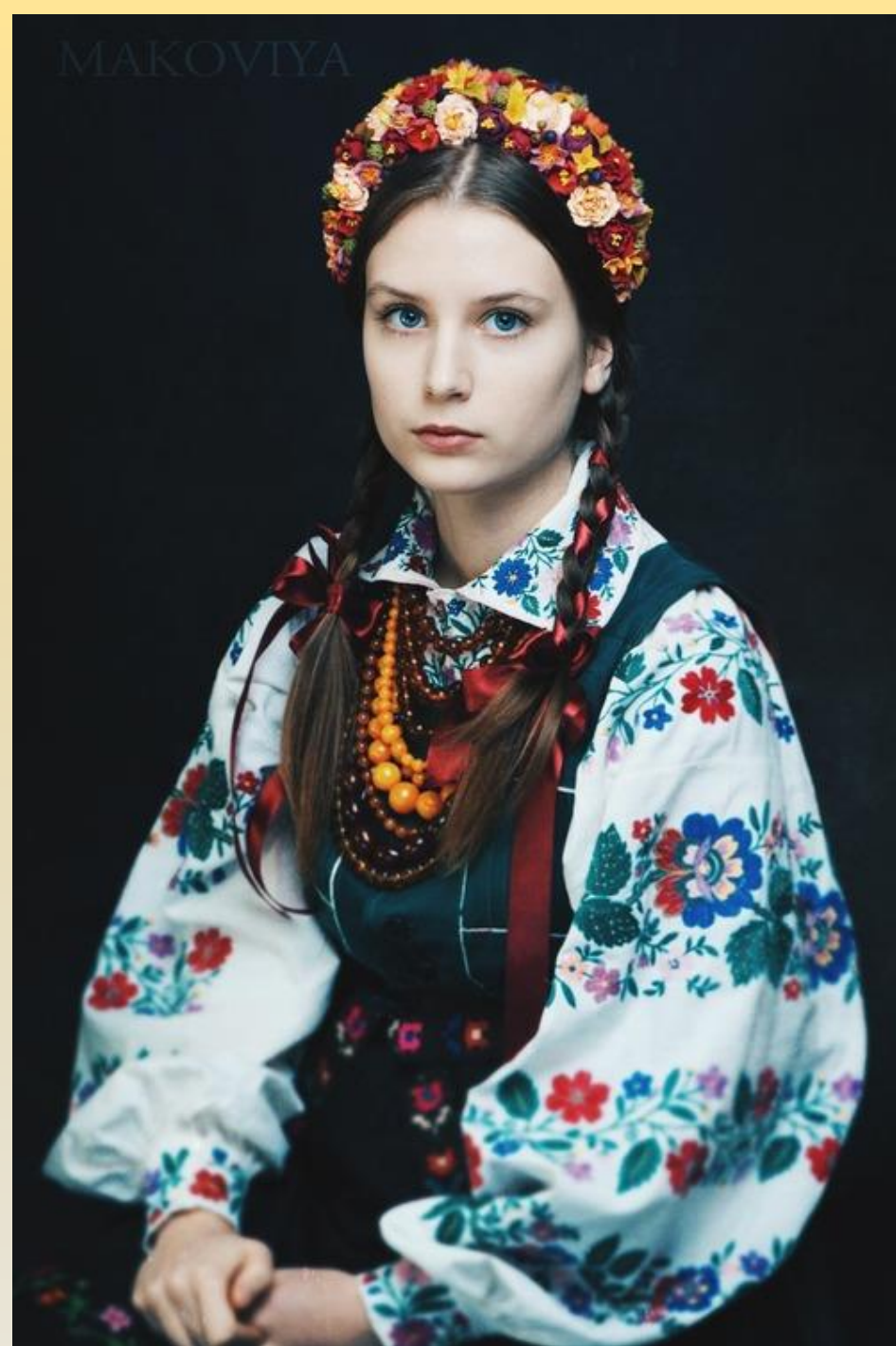

IV. Орнаментальні мотиви (взори)

- ❖ В далекому минулому, вишивали переважно геометричними зображеннями (ромби, безконечники, гаки, хрестики, восьмикутні зірки, тощо...).

❖ Починаючи у 19-ому столітті, в центральних і східних землях України стали популярні рослинні мотиви особливо: квіти (троянда, мак, гвоздик) дубові листки, гілки з листям і квітами.

майстерня «Треті Півні»

ukryamarka.com.ua

- ❖ В Західній Україні, переважно залишилися геометричні vzори.
- ❖ Знаходяться також рослинні мотиви, проте часто у геометричному вигляді

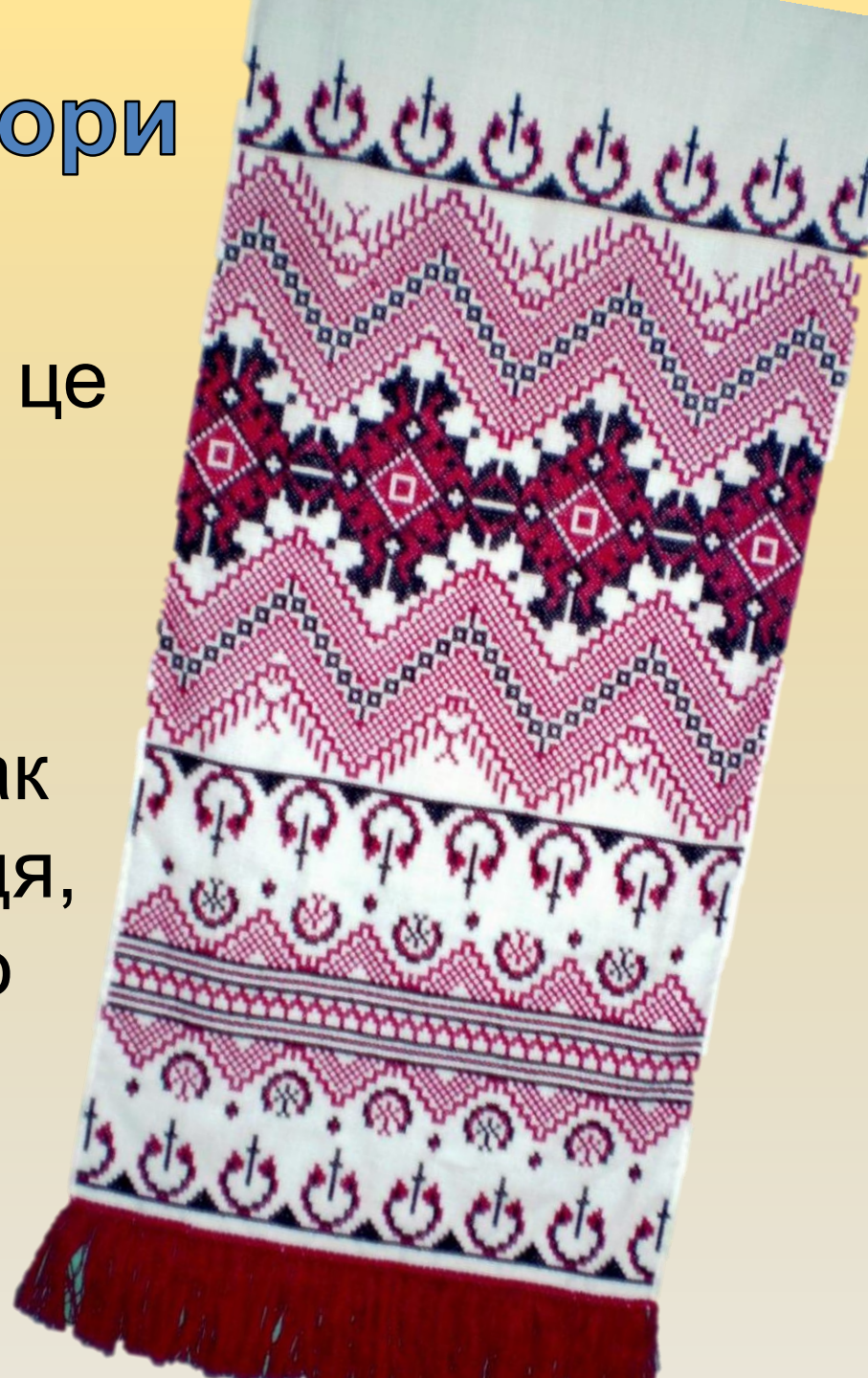

V. Традиційні кольори

- ❖ Основні кольори української вишивки – це червоний та чорний.
- ❖ Ці кольори мають чарівні значення:
- ❖ Червона барва це знак життя, живучості, сонця, крові, вічного кровного з'єднання.
- ❖ Вона теж має сили охорони.

- ❖ Чорна барва це символ землі, урожайності, урочистості, багатства, плодючості і знання.
- ❖ Чорна барва теж має велику силу енергії.
- ❖ Виготовлявся чорний барвник із поєднання різних матеріалів таких як кора верби, дуба, крушини, настійки на шкарлупі волоського горіха та інших .

❖ На Поліссю, переважно вишивали червоною ниткою, з додатками чорного.

➤ Полісся

❖ На Лемківщині переважно вишивали червоною ниткою, з додатками синього, помаранчевого та зеленого.

➤ Лемківщина

❖ На Поділлі,
Сокальщині та
Тернопільщині
зустрічаємо
перважно чорну
вишивку.

➤ Сокальщина

❖ На Поділлі,
Сокальщині та
Тернопільщині
зустрічаємо
перважно чорну
вишивку.

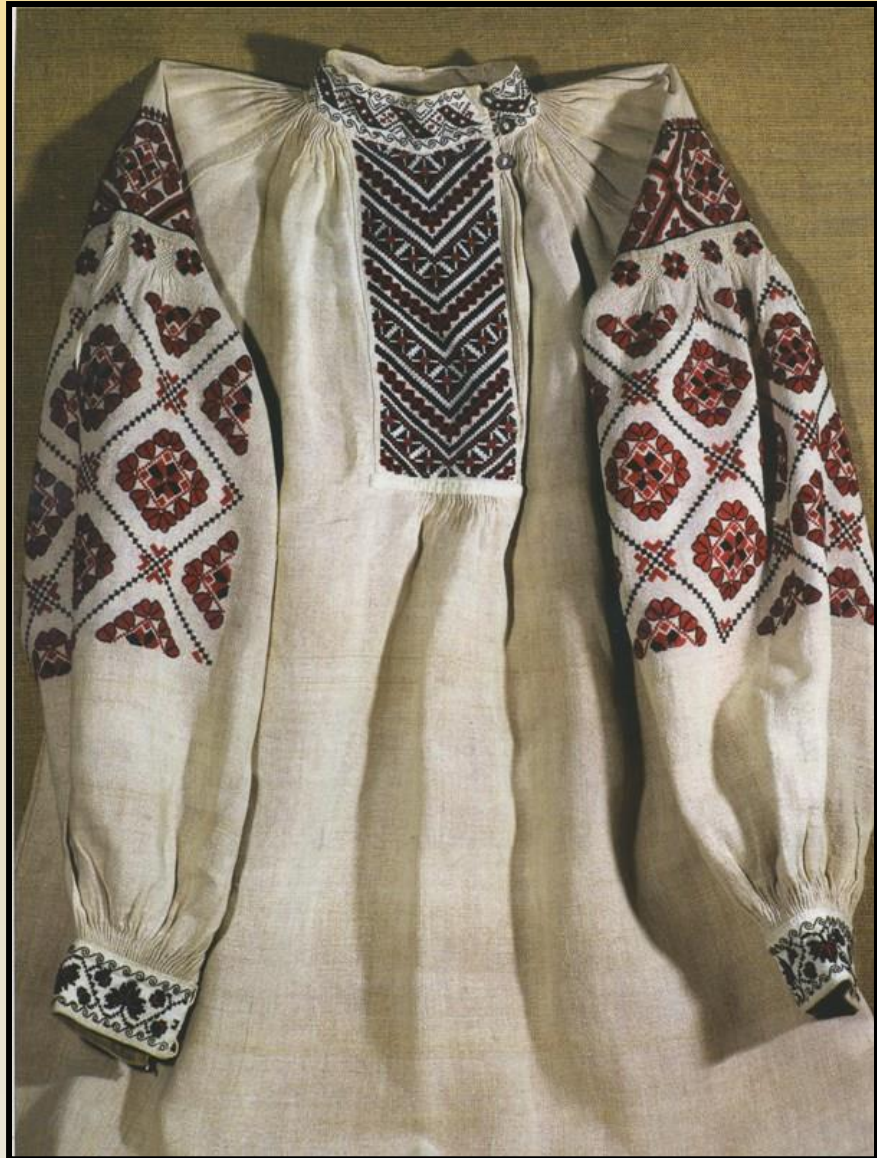
➤ Тернопільщина

❖ В центральних землях України часто вишивають відтінками того самого кольору.

➤ Полтавщина

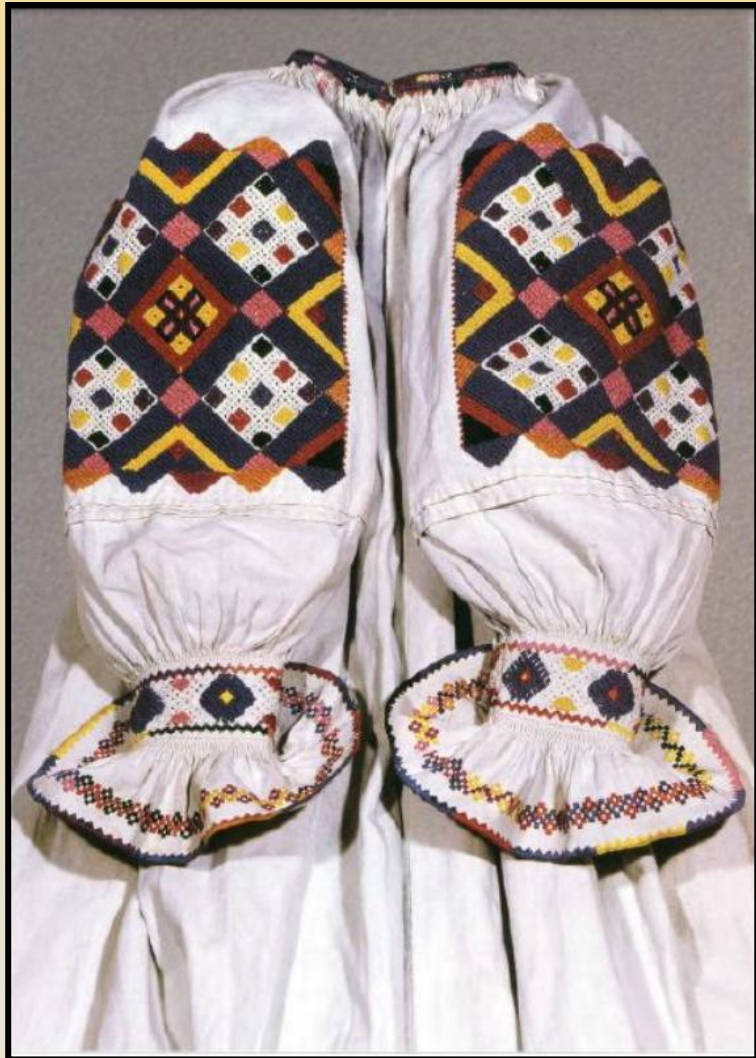
❖ В центральних землях України також вишивають одним кольором.

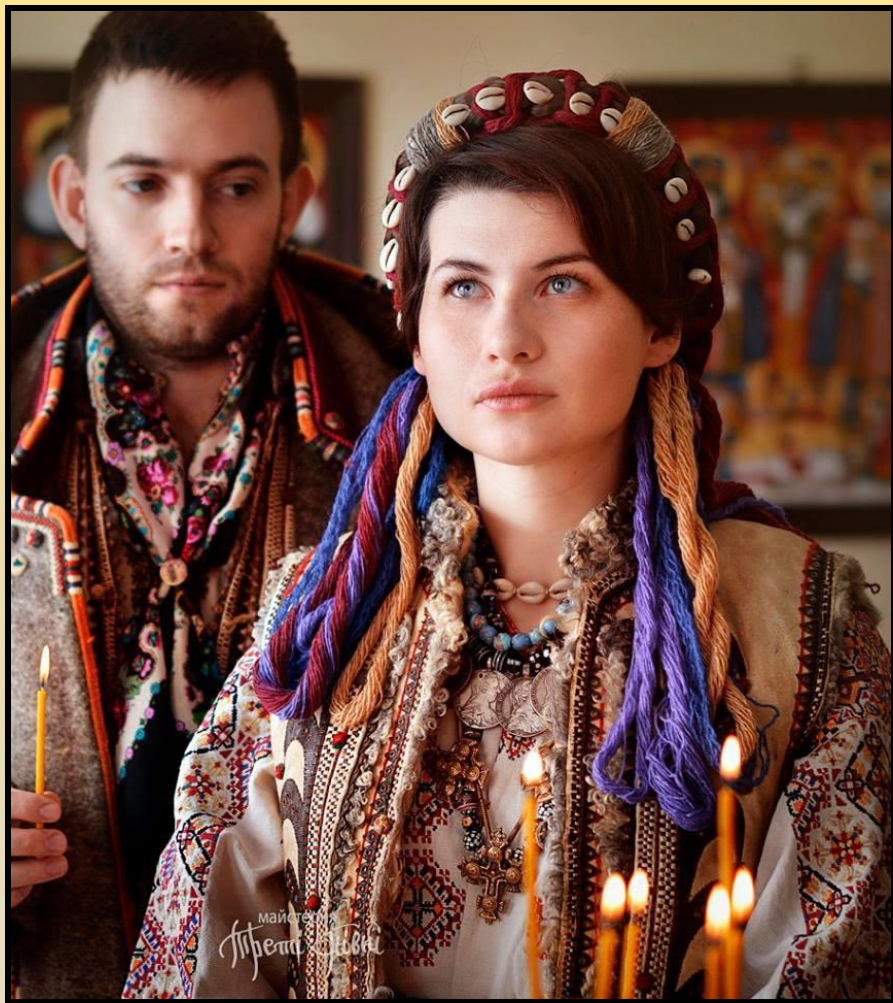
➤ Черкаси

➤ Житомир

- ❖ Вишивки Гуцульщини, Буковини, Чернівецької області і Закарпаття на томість дуже барвисті.

➤ Закарпаття

➤ Гуцульщина

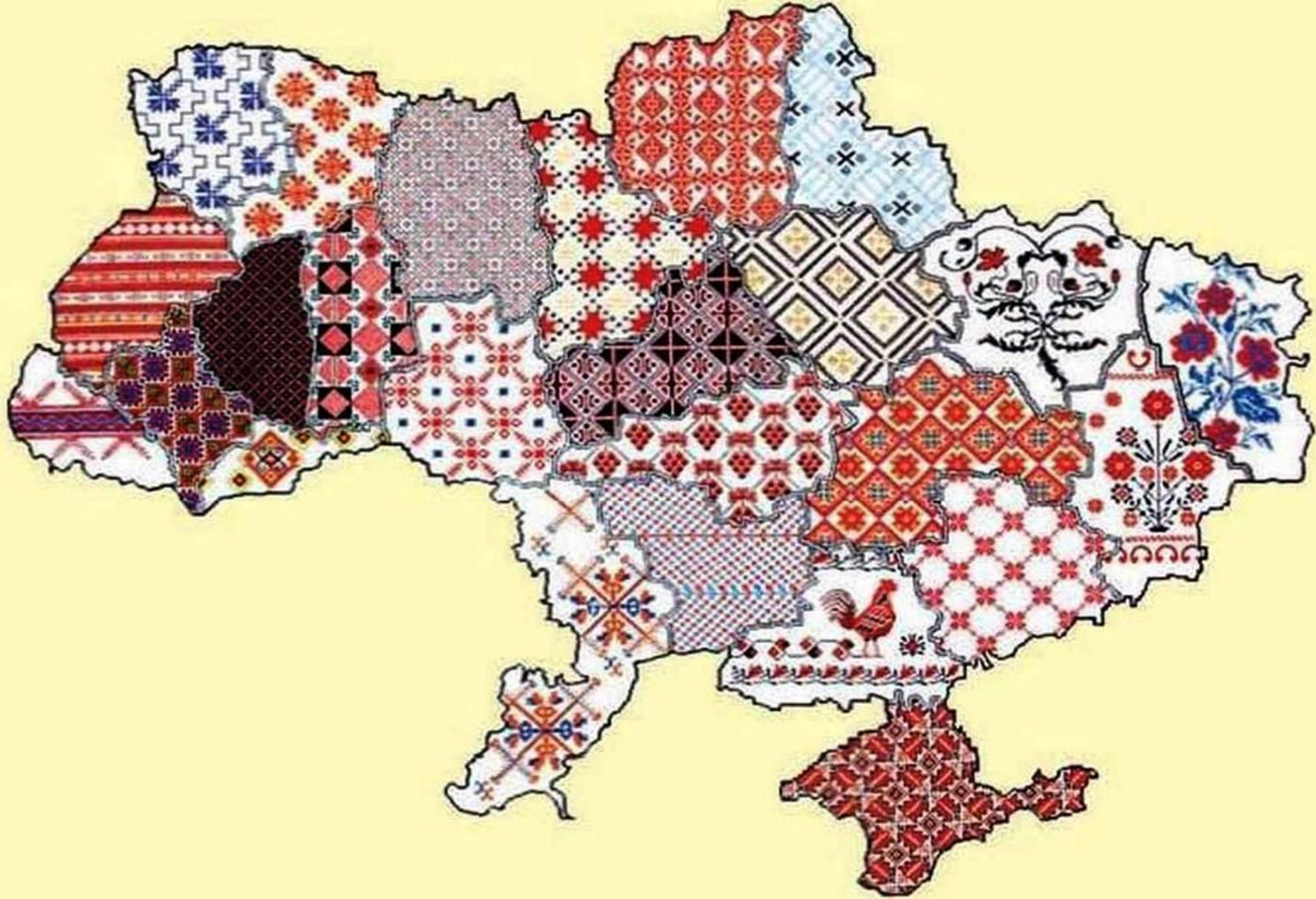
➤ Буковина

➤ Буковина,
Чернівецька
область

❖ Різні кольори і взори вишивок України.

❖ Різні кольори і взори вишивок України.

VI. Техніка вишивання

